

Opinnäytetyö (AMK)
Sairaanhoitajakoulutus
2020

Satu Ojala, Liubov Tirronen, Kati Viertokangas

LEO -LASTEN ENSIAPUOPAS

– Ensiapua sadun keinoin

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sairaanhoitajakoulutus

2020 | 20 sivua, 8 liitesivua

Satu Ojala, Liubov Tirronen, Kati Viertokangas

LEO- LASTEN ENSIAPUOPAS

Ensiapua sadun keinoin

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää työkalu, jonka avulla voidaan opettaa ensiaputaitoja esikouluikäisille lapsille. Opinnäytetyön tavoitteena on antaa esikouluikäisille lapsille valmiuksia toimia ensiapua vaativissa tilanteissa. Opinnäytetyö toteutettiin hakemalla tietoa tavallisimmista ensiapua vaativista tilanteista sekä perehtymällä esikouluikäisen lapsen normaaliin kasvuun ja kehitykseen. Kirjallisuudesta haettiin tietoa siitä, mikä olisi paras tapa opettaa kohderyhmän ikäisiä lapsia ja kirjallisuuden pohjalta päädyttiin tuotoksessa satukirjamaiseen muotoon. Opinnäytetyön tuotoksena kehitettiin Lasten Ensiapuopas LEO, joka käsittelee tavallisimpia ensiapua vaativia tilanteita ja opettaa, miten lapsi voi niissä tilanteissa toimia. Opas on laadittu satukirjan muotoon siten, että lapsi voi hyvin samaistua tilanteeseen ja hänelle tulee tunne, että on hienoa osata ensiaputaitoja.

Ensiaputilanteet tähän opinnäytetyöhön on valittu lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden siten, että satuopas on esikouluikäisille sopiva, eikä sisällä liian pelottavaa materiaalia. Ensiapuopasta voidaan käyttää esimerkiksi päiväkodeissa tai harrastustoiminnassa ja sen avulla lapsi voi turvallisesti harjoitella ensiaputaitoja aikuisen kanssa.

ASIASANAT:

lapset, tapaturmat, tapaturmien ehkäisy, turvallisuuden lisääminen, oppiminen, varhaiskasvatus, ensiapu.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Nursing

2020 | 20 pages, 8 pages in appendices

Satu Ojala, Liubov Tirronen, Kati Viertokangas

LEO – A FIRST AID STORYBOOK FOR CHILDREN

First aid skills through storytelling

The purpose of this thesis was to develop a tool for teaching first aid skills to the preschool-aged children. The goal is to give a proper knowledge to children, how to act in situations that require first aid. This thesis includes descriptions of basic first aid situations and information about the preschool aged child's normal growth and development. Based on the literature, the very useful way of teaching first aid skills to children was storytelling. As an output of this thesis was developed a storybook called "LEO", which is a first aid guide for preschool aged children. The guide includes the most common first aid situations and instructs, how to act in these situations.

First aid situations for this storybook has selected by paying attention to the children's age and the state of development. The materials are designed not to scare a child. The storybook is suitable for preschool-aged children and may be used either in a kindergarten or at home. With this storybook, a child may safely practice first aid skills with the adults.

KEYWORDS:

children, accidents, preventing accidents, improving safety, learning, early childhood education, first aid

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 YLEISIMMÄT TAPATURMAT JA ENSIAPU	7
2.1 Yleisimmät tapaturmat aikuisilla ja lapsilla	7
2.2 Nyrjähdykset	8
2.3 Nenäverenvuoto	9
2.4 Palovamman ensiapu	9
2.5 Pienen haavan hoito	10
2.6 Kylkiasentoon laittaminen	10
2.7 Hätäkeskukseen 112 soittaminen	11
3 TAPATURMIEN EHKÄISYTYÖ ESIKOULUIKÄISILLÄ LAPSILLA	12
3.1 Esikouluikäinen lapsi	12
3.2 Turvallisuuskasvatus varhaiskasvatuksessa	12
3.3 Esikouluikäisen oppimiskäsitys	13
3.4 Oppimisen osa-alueet	14
4 SATUOPAS APUNA UUSIEN ASIOIDEN OPPIMISESSA	15
4.1 Lapsen oppimisen ohjaaminen	15
4.2 Satuopas ensiapuopetuksessa	15
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	17
5.1 Tiedonhaun kuvaus	17
5.2 Satuoppaan kehittäminen	17
5.3 Eettisyys ja luotettavuus	18
6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	20
6.1 Opinnäytetyön prosessin pohdinta	20
6.2 Työn hyödynnettävyys	20
6.3 Ammatillinen kasvu	21
LÄHTEET	22

LIITTEET

Liite1 Yleisimmät tapaturmat lapsilla 0-14 vuotiaat

Liite2 LEO lasten ensiapuopas – LEO AUTTAA YSTÄVIÄÄN

1 JOHDANTO

Tapaturmassa ihminen loukkaantuu tai menehtyy. Vaaratekijöiden tunnistamisella pienennetään tapaturmien määrää ja vähennetään onnettomuuksia. (Korpilahti 2018, Osa I, 12.)

Liikennetapaturmat, kaatumiset, myrkytykset, hukkumiset, itsensä vahingoittaminen ja itsemurhat ovat yleisimpiä lasten ja nuorten terveyttä uhkaavia tapaturmia Suomessa. (Markkula & Öörni 2009, 9.)

Tapaturmat ovat Suomessa ehkäistävissä olevista lapsuuden kuolinsyistä merkittävin. (Råback ym. 2017, 8-9.)

Suomessa ei ole käytössä erillistä ohjeistusta varhaiskasvatuksen turvallisuuskasvatuksesta. Mannerheimin lastensuojeluliitto on laatinut Kuuden Koon Mallin. Yhtenä osa-alueena kyseisessä mallissa ovat eri menetelmät ja materiaalit varhaiskasvatuksen turvallisuuskasvatuksen ja psykososiaalisen kehityksen tueksi. (Korpilahti & Kolehmainen 2016, 103-104.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää työkalu, jolla voi opettaa ensiaputaitoja esikouluikäisille lapsille.

Opinnäytetyön tavoitteena on antaa esikouluikäisille valmiuksia toimia ensiapua vaativissa tilanteissa.

2 YLEISIMMÄT TAPATURMAT JA ENSIAPU

2.1 Yleisimmät tapaturmat aikuisilla ja lapsilla

Pohja turvallisuuskäyttäytymiseen saadaan varhaislapsuudessa. Hyvät mahdollisuudet turvallisuuskasvatukselle tarjotaan varhaiskasvatuksella, jonka keinoin voidaan vaikuttaa lapsen tietoihin, taitoihin ja käytökseen. Varhaiskasvatuksessa tapaturmien ehkäisyssä on kiinnitettävä huomiota mm. sisä- ja ulkotilojen turvallisuuteen, henkilökunnan valmiuksiin ja tapaan toimia sekä lapsille kohdistettuun turvallisuuskasvatukseen. (Mulvaney ym. 2011, 53, Saarsalmi 2008, 118.)

Alle kouluikäiselle koti on sekä turva, että myös yleisin tapaturmapaikka. Alle 3-vuotiaiden vakavista sairaalahoitoon johtaneista tapaturmista noin 75 prosenttia tapahtuu kotona. Sairaalan vuodeosastohoitoa tapaturman vuoksi tarvitsee vuosittain noin 1530 alle kouluikäistä lasta. Myös kotona tapahtuvien vakavien kuolemaan johtavien tapaturmien seurauksena menehtyy noin neljä alle seitsemänvuotiasta lasta vuosittain. (Råback ym. 2017, 46.)

Suomessa äitiys- ja lastenneuvolat tekevät merkittävää työtä esimerkiksi vanhemmuuden tuen ja ympäristön turvallisuuden edistämiseksi. Terveystieteiden tutkimusten mukaan kotikäynnit ehkäisevät tehokkaasti kotitapaturmia. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018, 1-2.)

Kaatumiset ja putoamiset tapahtuvat tyypillisesti vapaa-aikana joko koti- tai muussa ympäristössä. Kaatumiset aiheuttavat runsaasti haavoja, ruhjeita, mustelmia tai nivelten nyrjähdyksiä ja venähdyksiä. Turvalliset kasvu- ja toimintaympäristöt edistävät lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä turvallisuusmyönteisten tietojen, taitojen ja asenteiden kehittymistä. Lasten ja nuorten toimintaympäristöt vaihtelevat eri-ikäkausina. Pienet lapset ovat vielä hyvin riippuvaisia aikuisista sekä oman lähiympäristönsä turvallisuudesta. Iän lisääntyessä arjen toimintaympäristöt moninaistuvat ja kavereiden sekä muiden nuorten merkitys kasvaa. Nuorilla on jo kykyä tunnistaa ja hallita vaaroja. Tärkeä osa turvallisuuden edistämistä on arjen eri ympäristöissä tehtävä ammattilaisten perustyö varhaiskasvatuksessa, neuvolassa, koulu- ja oppilaitosyhteisöissä, sosiaali- ja nuorisoseuroissa sekä vapaa-ajan ja liikunnan parissa, erityisen tuen palveluissa sekä järjestöissä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018, 1-2.)

Yleiset tapaturmat esikouluikäisillä ovat kaatuminen, putoaminen, tieliikenteessä pyöräily, jalan tai matkustajana autossa, törmääminen, vierasesineet ja hukkuminen. Kuolemaan johtavien alle 7-vuotiaiden lasten yleisimpiä tapaturmia ovat liikenneonnettomuudet, hukkumiset, tukehtumiset sekä myrkytykset. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2018, 1-2.)

Työikäisiä 20-64 vuotiaita tarkasteltaessa tapaturmat ovat yksi yleisimmistä kuolemaan johtaneista syistä. Miehillä sattuu enemmän sairaalahoitoon johtavia tapaturmia, kuin naisilla. 50-65 vuotiaiden yleisin tapaturmaisen kuoleman syy on alkoholimyrkytys, kun taas 20-40 vuotiailla yleisin tapaturmaisen kuoleman syy on huumausaine tai lääkeaine myrkytykset. Työikäisten muita tapaturmaisia kuolinsyitä ovat kaatumiset, putoamiset, hukkumiset, tulipalot sekä liikenneonnettomuudet. Suomessa työikäiset ovat kärkipäässä kuolemaan johtavissa tapaturmissa muiden maiden työikäisiin verrattuna. (Impinen ym. 2015, 4.)

Yli 65-vuotiaiden yleisin tapaturma on kaatuminen ja putoaminen. Kaatumisen seurauksena iäkäs henkilö saattaa menettää itsenäisen toimintakykynsä. Hoidon tarve lisääntyy tai kaatuminen johtaa pahimmillaan henkilön menehtymiseen. Kyseiset tapaturmat ovat uhka toimintakyvyn säilymiselle. Mitä iäkkäämmäksi henkilö tulee, sitä todennäköisimmin tapaturmat johtuvat kaatumisesta, putoamisesta tai liukastumisesta esim. mattoon. Muita ikä ihmisten kuolemaan johtaneita tapaturmia ovat liikenneonnettomuudet, myrkytykset ja hukkumiset. Sairaalahoitoon joutuu tapaturmien vuoksi joka vuosi yli 30 000, 65-vuotta täyttänyttä henkilöä. On tärkeää tunnistaa vaaranpaikat ja pitää omasta hyvinvoinnista huolta iäkkäämpänäkin (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2020, Havulinna 2020, 3.)

2.2 Nyrjähdykset

Nilkan nyrjähdys on yleisin tuki- ja liikuntaelinsairauksien vammoista. Ensiavussa tärkeintä on kylmähoito, raajan kohoasento, kompressio ja lepo. Nyrjähdys voi syntyä raajan äkillisestä ylikuormituksesta tai kaatumisesta. Ensiapuna on tärkeää nostaa nyrjähtänyt raaja pystyasentoon ja puristaa kipukohtaa. Kylmäkääre asetetaan nyrjähtäneen raajan päälle. Kylmähoito on tehokkaampaa, jos se aloitetaan heti nyrjähdysten jälkeen jo puolessa minuutissa. Kylmäkäärettä pidetään paikallaan 15-20 min kerrallaan 1-2h välein. Lievä nyrjähdys paranee ilman nivelen toiminnan häiriöitä itsestään noin kahden viikon sisällä. (Huovinen 2007, 57; Saarelma 2019.)

Jopa puolella nyrjähdysten saaneista, saattaa jäädä pitkäaikaisempia vaivoja, joten oikeanlainen hoito alkuvaiheessa on erittäin tärkeää. Jos nyrjähtäneelle raajalle ei voi varata, kipu ei helpota tai vamma-alueelle muodostuu mustelma ota yhteys lääkäriin. Saat-
taa olla vaikea erottaa nyrjähdys murtumasta, joten on tärkeää tarvittaessa ottaa yhteyttä lääkäriin, mikäli ei ole selvää, kummasta on kyse. (Jousimaa ym. 2011, 655, Huovinen 2007, 57, Keech, P. 2016, 168.)

2.3 Nenäverenvuoto

Keskeisintä nenäverenvuodon hoidossa, on vuodon tyrehtyttäminen. Vuodon syy tulee selvittää hyvin. Tarvittaessa arvioidaan jatkotutkimusten tarve. Nenäverenvuoto on yleensä vaaraton. Sitä voi ilmetä kaiken ikäisille, etenkin lapsille. Suurin osa nenäverenvuodoista voidaan hoitaa kotona. Syynä voi olla isku nenään, kova niistäminen tai nenän kaivaminen. Toiset ovat alttiimpia nenäverenvuodolle kuin toiset. Myös jokin sairaus voi olla vuodon aiheuttajana. Yleiset oireet ovat verenvuoto toisesta sieraimesta sekä pahoinvointi jos verta pääsee mahalaukkuun. Ensiapuna on etukumara asento, jolloin veri ei pääse valumaan nieluun, nenän niistäminen tyhjäksi verihyytymistä, sieraimen painaminen nenärustoa vasten noin 15min ja kylmän laittaminen niskaan tai vuotokohdalle. Kylmäkääre on hyvä kääriä esim. pyyhkeen sisään. Jos verenvuoto ei tyrehy tu-
lee hakeutua lääkäriin. (Jousimaa ym. 2011, 1337, Huovinen 2007, 57; NHS 2017.)

2.4 Palovamman ensiapu

Iho koostuu kahdesta kerroksesta, jotka ovat nimeltään epidermis ja dermis. On tärkeää tunnistaa palanut alue ja sen syvyys. Komplikaatiot riippuvat siitä kuinka syvälle palovamma on edennyt. Palanutta ihoa täytyy hoitaa mahdollisimman pian, oli se syvyydeltään mikä tahansa. Pinnallinen palovamma voidaan hoitaa ilman leikkaushoitoa. (Keech, P. 2016, 174, Anttila ym. 2009, 484.) Palovamman syvyysaste riippuu siitä, kuinka kuumalle pinnalle iho altistuu sekä raajan kontaktiajasta pinnalla. Jotta palovamman syvyysaste jäisi mahdollisimman matalaksi, tulisi raajan olla mahdollisimman vähän aikaa kontaktissa kuumaan pintaan. Pinnallisessa eli ensimmäisen asteen palovammassa iho on säilyttänyt sen kosteuden, tuntoherkkyyden sekä iholta ei ole lähtenyt karvoitusta. Pääasiassa palovamma muodostuu ihon osuttua kuumaan pintaan, liian pitkään kuu-

massa auringossa vietetty aika voi myös olla syynä pinnalliseen palovammaan. Tunnuksmerkkejä pinnalliselle ihovauriolle on kosketusarkuus, punoitus ja kuivuus. Rakkuloita ei muodostu ensimmäisen asteen palovammassa. (Castrén, Korte & Myllyrinne 2017, Jousimaa ym. 2011, 657.)

Ensiapuna pinnallisessa palovammassa on laittaa palanut kohta viileän veden alle. Palanutta kohtaa täytyy pitää vedessä vähintään kymmenen minuuttia. Tämä jäähdystekniikka auttaa kipukokemukseen. Rakkuloita ei saa mennä puhkaista, sillä silloin epäpuhtaudet pääsevät ihon sisälle. Mikäli rakkuloita ilmestyy, on vaurioituneelle alueelle hyvä laittaa palovammoille tarkoitettu sidetaitos. Sidosta tulee vaihtaa välillä, jotta haava-alue pysyy puhtaana. Haava-alueen ei tule erittää tai olla kostea. Palovamman seutua on hyvä tarkkailla sillä, jos siinä on tulehtumisen merkkejä, on vammaa hyvä näyttää lääkärille. (Castrén, Korte & Myllyrinne 2017.)

2.5 Pienen haavan hoito

Yleensä lapselle tulee pieniä viiltohaavoja, pinnallisia naarmuja ja pintahaavoja, jotka voidaan hyvin hoitaa kotona. Haavaa hoidettaessa on tärkeää lievittää kipua, ennaltaehkäistä haavan tulehtumista, nopeuttaa paranemista ja vähentää arven muodostumista. Lapsen pelko pitää voittaa, jotta tulos olisi mahdollisimman tuloksekas. (Jousimaa ym. 2011, 1028, Punainen Risti 2020.)

Ennen haavan käsittelyä pese kädet. Pese haava vedellä tai haavahoitoon sopivalla puhdistusaineella. Haava tyrehdytetään painamalla tai puristamalla haavan reunoja yhteen. Viiltohaava suljetaan esim. haava- tai perhosteippillä. Haava peitetään tarvittaessa sidetaitosella tai muulla imevällä sidoksella sekä huolehditaan siitä, että sidos pysyy kuivana. (Sahi ym. 2011, 74.)

2.6 Kylkiasentoon laittaminen

Tajuttomuus johtuu isoaivojen toimintahäiriöstä tai se voi johtua aivorungon aivoverkoston tulleesta häiriöstä. (Jousimaa ym. 2011, 1187.) Tajuton ihminen ei reagoi puhutte luun eikä ravisteluun, mutta hengittää. Tajuton ihminen on välittömästi laitettava kylkiasentoon. Autettavan toinen käsi nostetaan rinnan päälle ja toinen käsi yläviistoon kämmen ylöspäin. Takimmainen polvi laitetaan koukkuun. Saman puoleisesta hartiasta ja

koukussa olevasta polvesta kiinni pitäen käännetään tajuton kyljelleen. Toinen käsi asetetaan posken alle kämmen ylöspäin, päällimmäinen jalka jätetään suoraan kulmaan. Pään asento tuetaan niin, että hengitystiet ovat koko ajan auki. (Sahi ym. 2011, 54-55.)

2.7 Hätäkeskukseen 112 soittaminen

Yleinen hätänumero Suomessa on 112. Kerro nimesi, mitä on tapahtunut, tarkka sijainti, sekä vastaa kaikkiin sinulle esitettyihin kysymyksiin. Toimi saatujen ohjeiden mukaan ja lopeta puhelu hätäkeskuksen kanssa vasta, kun saat siihen heiltä luvan. Odota rauhassa, kun soitat hätänumeroon. Puheluihin pyritään vastaamaan mahdollisimman pian soittamisjärjestyksessä, vaikka linjat olisi sillä hetkellä varattuna. Puhelu on maksuton. (Huovinen 2007, 11.)

3 TAPATURMIEN EHKÄISYTYÖ ESIKOULUIKÄISILLÄ LAPSILLA

3.1 Esikouluikäinen lapsi

Opinnäytetyössä esikouluikäisellä tarkoitetaan viisi- ja kuusivuotiaa lasta. Lapsen fyysinen kehitys ja tunnemaailma ovat suorassa yhteydessä tapaturmien syntyyn. Viisivuotias hallitsee liikkeensä hyvin. Liikkuminen on jäntevää ja varmaa. Lapsi harjoittelee tasapainoaan, nopeuttaan ja kestävyytään. Viisivuotias osaa kiipeillä, hyppiä ja tanssia. Lapsi harjoittelee hiihtämään, luistelemaan, uimaan, pelaamaan pallopelejä ja pyöräilemään apupyörillä. Viisivuotiaan näkökenttä on kapea, koska hänen mielenkiintonsa kohde on vaihteleva ja hän ei huomaa mitä hänen ympärillään tapahtuu. (Kahri 2003, 25-26.)

Kuusivuotiaan fyysinen sekä psyykinen kasvu on nopeaa. Ennen taitava ja tasapainoinen viisivuotias on kohta kömpelömpi, pidempi, levottomampi ja oikuttelevampi kuusivuotias. Nopea ja voimakas kasvu voi johtaa lapsen taantumiseen ja liikkeiden hallitsemattomuuteen verrattuna aiempaan ikäkauteen. Tämän ikäisenä lapsi osaa jo keinua, kiipeillä, voimistella, pyöräillä ilman apupyöriä, hiihtää, luistella ja laskea mäkeä. (Kahri 2003, 34-35.)

Esikouluikäisen tapaturmiin altistavia tekijöitä ovat uudet taidot, liikunnallisuuden lisääntyminen, itsenäistyminen, lapsen leikkiminen aiempaa laajemmalla alueella sekä vilkas mielikuvitus. (Koskinen 2007, 260-271; Markkula & Råback 2009, 163-166.)

3.2 Turvallisuuskasvatus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelmassa ei ole annettu suoraa mallia turvallisuuskasvatukselle vaan suurin vastuu opetuksen järjestämisestä jää lastentarhanopettajille. Onneksi on saatavilla erilaisia materiaaleja lasten ja nuorten turvallisuuskasvatukseen esimerkiksi SPR:n sivuilta tai Mannerheimin lastensuojeluliitolta. Kuuden Koon Malli on MML:n tekemä kuvaus yksittäisistä menetelmistä. Myös pelastusalan keskusjärjestö SPEK on tuottanut laadukasta materiaalia lasten ja nuorten turvallisuuskasvatukseen. Lähivuosina käyttöön otetaan erilaisia varhaiskasvatuksen tapaturmien ehkäisyyn ja turvallisuuden

edistämiseen suunnattuja materiaaleja, joita on kehittäneet mm. THL:n tapaturma-asi-
antuntijat. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009.)

Varhaiskasvatussuunnitelmassa vuodelta 2017 käsitellään lasten vuorovaikutustaitoja
muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Turvallinen varhaiskasvatusympäristö on
suuressa roolissa sen vuoden suunnitelmassa. Siinä myös ohjeistetaan liikenne kasva-
tuksen, itsestä huolehtimisen ja arjentaitojen opetuksesta. Näitä asioita käsitellään var-
haiskasvatussuunnitelman eri osa-alueissa. (Opetushallitus 2018.) Aina, kun uudet va-
superusteet laaditaan, arvioidaan tarvitseeko turvallisuuskasvatusta käsitellä entistä tar-
kemmin. (Kola-torvinen 2017.)

3.3 Esikouluikäisen oppimiskäsitys

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, perustuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan
lapset kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa ympärillä olevien ihmisten ja lähiympä-
ristön kanssa. Oppimiskäsitystä perustellaan myös näkemyksellä, lapsesta aktiivisena toi-
mijana. Lapsi on synnynnäisesti utelias ja kiinnostunut oppimaan uutta ja toistamaan asi-
oita. (Opetushallitus 2018.)

Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu koko ajan. Oppimisessa yhdistyvät tiedot
ja taidot, toiminta sekä tunteet, keholliset kokemukset samoin kuin ajattelu. Oppimista ta-
pahtuu lasten tehdessä havaintoja sekä tarkkaillessa ympäristöään. Myös jäljitellessään ai-
kuisten tai muiden lasten toimintaa lapsi omaksuu uusia asioita. Lapset oppivat myös leik-
kien, liikkuen, tutkien, erilaisia tehtäviä tehden sekä itseään ilmaisten. (Opetushallitus
2018.)

Varhaiskasvatuksessa oppimisen perustana on lapsen aiemmat kokemukset samoin kuin
hänen mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla asioilla
on yhteys lapsen valmiuksiin sekä muuhun kokemusmaailmaan ja kulttuuritaustaan. (Ope-
tushallitus 2018.)

Lapsi oppii parhaiten voidessaan hyvin ja tuntiessaan olonsa turvalliseksi. Lasta kiinno-
tava, tavoitteellinen ja riittävän haastava toiminta innostaa oppimaan lisää. Jokaisen lapsen
pitää saada kokemuksia onnistumisesta sekä iloa toiminnasta samoin kuin itsestään oppi-
jana (Opetushallitus 2018.)

Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohtana on lapsen aiemmat kokemukset, hänen
mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. Uusilla opittavilla asioilla pitää olla yhteys lasten

kehittyviin valmiuksiin sekä muuhun kokemusmaailmaan ja kulttuuritaustaan. (Opetushallitus 2018.)

3.4 Oppimisen osa-alueet

Itsestä huolehtiminen kuten myös terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät taidot ovat kaikille tärkeitä osata. Varhaiskasvatuksen tehtävä on auttaa vahvistamaan lapsen hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjata häntä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Lasta opetetaan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti varhaiskasvatuksen toimintaympäristöissä sekä luonnossa ja liikenteessä. (Opetushallitus 2018.)

Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumiseen liittyviä sääntöjä ja tapoja. Tarkoituksena on kasvattaa lapsen turvallisuuden tunnetta, antaa valmiudet pyytää ja hakea apua sekä toimia turvallisesti monenlaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. (Opetushallitus 2018.)

Pelastuslaki ohjeistaa myös omatoimiseen varautumiseen. Turvallisuuteen liittyvät asenteet opitaan jo pienestä. Lasten kanssa toimivilla on hyvät mahdollisuudet tukea vanhempia lasten turvallisuuskasvatuksessa. Turvallisuuskasvatusta voi toteuttaa arjessa lapsen kanssa sekä harjoitella erilaisia taitoja ja valmiuksia leikkien avulla. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009.)

4 SATUOPAS APUNA UUSIEN ASIOIDEN OPPIMISESSA

4.1 Lapsen oppimisen ohjaaminen

Hyvän sadun ominaisuuksiin kuuluu sisältyä jokin opetus lapselle sekä tarinan pitää päättyä hyvin. Jos tarina päättyy huonosti voi lapselle jäädä tilanteesta ahdistava ja pelottava kokemus. Lapsen kanssa on hyvä myös keskustella sadusta sen lukemisen jälkeen. Lapsen ikätaso tulee ottaa huomioon tarinaa kerrottaessa. Myös äänensävyllä voi luoda tilanteeseen rauhallisuutta. (Kotoneva 2015, 30.)

Opetustilanteet tuovat lapselle usein iloa ja onnistumisen tunteita. Lapset käyttävät omaa ajattelukykyään kontrolloidessaan omaa toimintaansa. Oppimistilanteissa käytetään mielikuvitusta ja harjoitellaan kouluvalmiuden keskeisiä asioita. Varhaiskasvatuksessa käytettävät opetustuokiot ovat tavoitteeseen pyrkiviä, jotka on suunniteltu etukäteen. Tilanteisiin voidaan mahdollisuuksien mukaan palata lasten kanssa myös myöhemmin päiväkodin arjessa. Lapsi ottaa taidot tarvittaessa käyttöön myös myöhemmin. (Helenius & Lummelahki 2018, 81.)

Muisti jaetaan kolmeen eri lohkoon, jotka ovat sensorinen, lyhyt ja pitkäkestoinen. Lapsen muistin toiminnassa on oleellista millaiset muistijäljet ja mielikuvat lapselle on syntynyt aiemmista kokemuksista. Tällöin asiat palautetaan mieleen joko lyhytmuistista tai ne säilyvät pitkäkestoiseen muistiin. Lapselle jää vahvemmat muistikuvat, kun hän saa hyödyntää useamman aistikanavan aistimuksia. Toiminnallinen opetusmenetelmä ja leikin vaikuttavuus on yhteydessä moniaistilliseen kokemuspohjaan. Opetustilanteissa on tärkeää muistaa, että lapselle ei tehdä ohjeista liian monimutkaisia ja vaikeita. Ainoastaan käydään muutama ydinasia kerrallaan läpi. Lapsen kanssa on hyvä käyttää erilaisia materiaaleja tukena, jotka auttavat lasta palauttamaan opitut asiat mieleen. (Sääkslahti 2015, 97.)

4.2 Satuopas ensiapuopetuksessa

Pieni lapsi oppii parhaiten leikin ja satujen avulla, jolloin tarinamainen kerronta on hyvä tapa opettaa lapsille tärkeitä asioita (Hujala & Turja 2017, 67). Lasten kirjojen kuvat ovat

usein ensimmäinen keino lapselle ymmärtää maailmaa, jota he eivät ole alkaneet vielä täysin kokea. Näiden kuvien luojalla on siis huomattava vastuu kannettavanaan. (Salisbury & Styles 2012, 6.) Pienet lukijat reagoivat herkästi väreihin. Lapset liittävät usein mustat ja tummat sävyt huoleen ja suruun. Kuvakirjat rohkaisevat lasta ajattelemaan syvällisesti sekä tarjoavat turvallisen tilan, jossa lapsi voi tutkia erilaisia tunteisiin liittyviä suuria kysymyksiä kuten rakkautta, avioeroa, kuolemaa, väkivaltaa, kiusaamista ja ympäristökysymyksiä. (Salisbury & Styles 2012, 81-86.)

Pienet lukijat reagoivat herkästi väreihin ja lapset liittävät usein mustat ja tummat sävyt huoleen ja suruun. Kuvakirjat rohkaisevat lasta ajattelemaan syvällisesti sekä tarjoavat turvallisen tilan, jossa lapsi voi tutkia erilaisia tunteisiin liittyviä suuria kysymyksiä kuten rakkautta, avioeroa, kuolemaa, väkivaltaa, kiusaamista ja ympäristökysymyksiä. (Salisbury & Styles 2012, 81-86.)

Hyvään satuoppaaseen sisältyy värikkäitä ja mielekkäitä kuvia sekä teksti on helposti ymmärrettävää ja luettavaa. Lapsen ikä- ja kehitystaso on olennaisena osana satukirjojen lukemisessa tietyille lapsiryhmälle. Opetustilanteissa on erilainen satumaailma verrattuna esimerkiksi lepohetkiin. Esikoululaiselle sadun pitää olla mahdollisimman selkeä, koska muuten lapsen mielenkiinto herpaantuu. Satu ei saa myöskään olla liian pitkä. On myös tärkeää, että saduissa on sellaisia lapselle mielenkiintoisia hahmoja, joihin hän voi itsekkin samaistua. (Salisbury & Styles 2012, 6; Paajala 2015, 30.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Tiedonhaun kuvaus

Opinnäytetyö aloitettiin tiedonhaulla lasten yleisimmistä tapaturmista. Aineistoa haettiin lasten tapaturmat hakusanoilla tietokannoista Medic sekä Julkari. Hakua täydennettiin hakusanoilla ensiapu sekä esiopetus. Tietokantojen valintaan ja hakutermin määrittelyyn vaikuttivat ensisijaisesti millaista aineistoa tietokannat pääasiallisesti sisältävät esimerkiksi Julkari sisältää paljon mm. THL tutkimuksia ja julkaisuja. Tiedonhaut tietokannoissa rajattiin vuosina 2014 – 2019 julkaistuihin suomen- ja englanninkielisiin artikkeleihin. Tämän pohjalta oppaaseen valikoituivat nilkan nyrjähdys, nenäverenvuoto, pinnallinen palovamma, pienen haavan hoito sekä tajuttoman kylkiasentoon laittaminen. Kirjallisuuskatsauksella selvitettiin myös mikä on rakenteeltaan ja sisällöltään toimivin tapa opettaa lapsille ensiaputaitoja. Tämän pohjalta päädyttiin tekemään satuopas. Oppaan ulkoasuun liittyvää aineistoa etsittiin mm. hakusanoilla oppiminen sekä oppikirja käyttäen tietokantaa Aaltodoc sekä Julkari.

Tiedonhaussa opinnäytetyöhön sisällytettiin tutkimukset, jotka sisälsivät tietoa yleisimmistä tapaturmista sekä esikouluikäisille soveltuvasta kirjallisuudesta. Tiedonhaussa taas poissuljettiin tutkimukset, joiden katsottiin sisältävän vanhentunutta tietoa.

5.2 Satuoppaan kehittäminen

Opinnäytetyön tuotoksena tehtiin satuopas esikouluikäisille lapsille. Satuopas on lyhyt ja helposti ymmärrettävä sekä siinä on mielekkäitä kuvia. Oppaassa käydään läpi, miten toimitaan nilkan nyrjähdysten, nenäverenvuodon, palovamman ja pinnallisen palovamman sattuessa. Myös kylkiasento ja hätänumeroon soittaminen voidaan oppaan avulla opettaa lapsille. Oppaassa käsitellään lisäksi avun hakemista aikuiselta, sillä lapsi ei ole vastuussa tapaturmien syntyessä. On tärkeää tarvittaessa saada loukkaantunut jatkohoitoon. Oppaassa tuodaan ilmi yksinkertaisilla menetelmillä toiminen kyseisissä tilanteissa.

Satuopasta oli tarkoitus pilotoida autenttisella ryhmällä päiväkodissa, mutta keväällä vallitsevan tilanteen vuoksi, jouduimme julkaisemaan tämän opinnäytetyön ennen asian testausta. Satuoppaan toteutuksessa satiin kuitenkin asiantuntija-apua lastentarhanopettaja Kirsti Grönbergiltä, joka antoi hyviä vinkkejä käytännön toteutukseen.

Lastenkirjojen kuvituksesta löytyy hyvin vähän tutkittua tietoa. Tiedonhaussa löytyi pääasiallisesti haastattelututkimuksina tehtyjä opinnäytetöitä.

Kuvalla on valta välittää visuaalista viestiä lukijoihin. Kuvituksen avulla tarina voi saada monenlaisia tasoja, joista voivat nauttia kaikenikäiset kohderyhmästä riippumatta. (Ylimartimo 2012, 31.) Kuvituksella pystytään myös ohjaamaan lukijan katsetta ja huomiota korostamalla kuvan muodollisia tekijöitä, esim. väritystä ja sommittelua. Kuvan muodollisin keinoin voidaan ohjata lukijan huomiota, jolloin kuvitus pystyy toimimaan merkittävänä tekijänä kirjan tekstisisällön omaksumisessa. (Ylimartimo 2012, 51.)

Oppaan kuvituksesta vastaa Johanna Kuusisto. Kuvat hän on piirtänyt oppaan tapahtumiin sopiviksi. Kuvissa on käytetty neljää väriä, jolloin ne jäivät tarpeeksi rauhallisiksi. Värikuvat herättävät lapsen mielenkiinnon kuitenkin paremmin kuin mustavalkoinen kuva. (Ylimartimo 2012, 54.)

Oppaasta pyrittiin tekemään E-kirja, mutta opinnäytetyön valmistumiseen mennessä ei sopivaa ohjelmaa kirjan tekemiseen onnistuttu löytämään. Oppaasta on kuitenkin olemassa PDF-versio, joka on ladattavissa omasta linkistään Theseuksesta.

5.3 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyö on tehty hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Kirjallisuuskatsaus on koottu ajantasaisista ja luotettavista lähteistä. Tiedonkeruu- ja arviointimenetelmät ovat eettisesti kestäviä. Opinnäytetyö on toteutettu kirjallisuuskatsauksena sekä sen pohjalta tuotettiin ensiapuaiheinen satuopas. Satuopas sisältää uusinta ja ajankohtaisinta tietoa ensiaputilanteista. Tietokannoista löytyneet tutkimusmateriaalit on rajattu pääasiassa alle viisi vuotta sitten julkaistuihin. Lähdemateriaalien luotettavuus on arvioitu tarkistamalla lähteiden aitous ja alkuperä sekä puolueettomuus ja riippumattomuus.

Hyvässä tieteellisessä käytännössä otetaan huomioon hyvät tiedon hankinta- ja arviointimenetelmät. Toisten saavutuksia sekä työtä arvostetaan antamalla niille kuuluva merkitys oikeilla lähdeviitteillä ja plagioinnin välttämällä. Plagiointi tarkoittaa jonkun toisen henkilön materiaalien tai ajatusten käyttämistä ilman, että alkuperäinen tekijä kerrotaan lähdeviitteessä. (Mäkinen 2006, 158-161, Hirsjärvi ym. 2007, 104, Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 12-14.)

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Opinnäytetyön prosessin pohdinta

Opinnäytetyön suunnittelu aloitettiin syyskuussa 2019. Merkittävä osa opinnäytetyön tekemistä on aiheen valinta. Aiheen tulisi olla itseä kiinnostava, jolloin opinnäytetyön tekeminen ja tiedonhaku olisivat mielekästä. Olemme kaikki työskennelleet päiväkodissa lasten parissa ennen sairaanhoitajaopintoja, joten meillä heräsi mielenkiinto tehdä opinnäytetyö, joka liittyy jollain tavalla lapsiin. Päädyttiin tekemään kirjallisuuskatsauksen tuotoksena satuoppaan esikouluikäisille lapsille. Oppaassa käydään sadun keinoin läpi toimimista erilaisissa ensiapua vaativissa tilanteissa. Opas oli tarkoitus painattaa satuoppaan muotoon sekä pilotoida ennalta sovitussa päiväkodissa keväällä 2020. Maailmalla vallitsevan tilanteen vuoksi, ei ollut mahdollista pilotoida opasta autenttisella ryhmällä päiväkodissa. Pyysimme kuitenkin asiantuntijan mielipiteen kyseisen päiväkodin lastentarhanopettajalta. Oppaasta tehtiin PDF-versio, joka on ladattavissa Theseuksesta.

Pysyimme aikataulussa, vaikka jouduimme jättämään satuoppaan painatus ja pilotointi vaiheen pois. Tukea opinnäytetyön tekoon antanut opinnäytetyön ohjaaja, joka neuvoi ja kertoi omia näkemyksiään mitä tulisi tehdä toisin tai mikä työssä oli jo hyvää. Opimme paljon esikouluikäisten lasten tapaturmista ja niiden hoidosta, sekä miten lasta voi sadun keinoin innostaa oppimaan uusia asioita.

Tuotoksen kuvituksen tehnyt Johanna Kuusisto piirsi kuvat oppaaseen valikoitujen tapaturmien pohjalta. Kuvat piirrettiin lapsille sopiviksi kirjallisuuskatsaukseen perustuen. Kuviiin sisällytettiin pieniä yksityiskohtia lasten mielenkiinnon lisäämiseksi.

6.2 Työn hyödynnettävyys

Satuopasta voidaan hyödyntää mm. varhaiskasvatuksessa, partiossa tai palokunnan varhaisnuorten turvallisuuskasvatuksessa. Hoitotyön kannalta satuopas, tukee lapsille annettavaa turvallisuuskasvatusta. Lapsi saattaa olla ensimmäisenä paikalla tapaturman sattuessa. Toivottavasti satuopas innostaa lapsia harjoittelemaan ensiaputilanteita turvallisesti aikuisen seurassa lapsen ikätaso huomioiden.

6.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyötä tehdessä on tärkeää, että vuorovaikutus työn tekijöillä sujuu. Teimme opinnäytetyötämme kolmen henkilön toimesta, mutta olemme saaneet tukea ja ohjausta opinnäytetyön ohjaajaltamme. Olimme kaikki itseohjautuvia ja otimme asioista selvää. Hoitotyössä vuorovaikutustaitoja tarvitsee todella paljon, joten koimme opinnäytetyön teon ryhmässä antaneen meille hyvät valmiudet tulevaisuuden työelämää varten. Haasteellista työn tekemisessä oli aikataulujen yhteensovittaminen, kaikkien vuorotyöt huomioiden. Opinnäytetyön tekoprosessin myötä kriittinen suhtautuminen julkaistuihin tutkimuksiin on kasvanut. Luotettavan tiedon etsiminen vaatii myös omaa kriittistä ajattelua. On tunnistettava luotettavan ja eettisesti kestävä tutkimuksen tunnusmerkit, jotta voit varmistua lähteen paikkaansa pitävyydestä. Kokonaisuutena opinnäytetyön tekoprosessi on ollut mielenkiintoinen. Ammatillista kasvua on tapahtunut prosessin myötä jokaisessa ryhmän jäsenessä.

LÄHTEET

Korpilahti, U. 2018. Kansallisen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelman tavoite- ja toimenpidesuunnitelma vuosille 2018-2025. Viitattu 19.02.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-082-2>

Korpilahti, U. 2019. Turvallisuutta lapsellesi. Viitattu 25.02.2020 https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/frantic/kotitapaturma/2019/09/20123902/4-6v_tarkistuslista-2019_UUSI_FI.pdf

Koskinen, M. 2007. Pikkulasten tapaturmien ehkäisy. Teoksessa Armanto, A. & Koistinen, P. (Toim.). Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi.

Kotoneva Outi, 2015, Sadut varhaiskasvatuksen tukena. Teoksessa Kotoneva(toim.) Varhaiskasvattajien määritelmä hyvästä sadusta, Seinäjoen ammattikorkeakoulu opinäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.2.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015101315375>

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009. Turvallisuusopas lapsi- ja perhetoimintaan. Viitattu 16.04.2020. <https://dzmdrerwnq2zx.cloudfront.net/prod/2017/08/04185727/Turvallisuusopas.pdf>

Markkula, J. & Öörni, E. 2009. Turvallinen elämä lapsille ja nuorille, kansallinen lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn ohjelma. Viitattu 19.02.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085481>

Mulvaney C., Watson M., Errington G., Coupland C., Kendrick D. & Walsh P. 2011. Evaluation of the Child Safety Education Coalition (CSEC) Final Report. The University of Nottingham.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimus etiikan ABC. Helsinki: Tammi.

NHS 2017. Nosebleed. Viitattu 02.03.2020. <https://www.nhs.uk/conditions/nosebleed/>

Opetushallitus 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Viitattu 16.04.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Paajala, E. 2015. Sadut motivaation herättäjinä erilaisissa oppimistilanteissa. Teoksessa Paajala (toim.) Lasten kirjallisuus tunnekasvatuksen työvälineenä esiopetuksessa, Jyväskylän yliopisto kasvatustieteen pro gradu –tutkielma, Jyväskylän yliopisto. Viitattu 16.2.2020. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/47740>

Punainen Risti 2020. Opi ensiapua. Kotona hoidettavat haavat. Viitattu 20.02.2020. <https://www.punainenristi.fi/ensiapuohjeet/lasten-yleisimpien-tapaturmien-ensiapua/kotona-hoidettavat-haavat>

Råback, M.; Korpilahti, U. & Lillesunde, P. 2017. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020: Turvallisuutta kaikille kotona, vapaa-ajalla ja liikunnassa väliarvionti. Viitattu 19.02.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3898-4>

Saarelma, O. 2019. Nilkan nyrjähdys Duodecim. Terveyskirjasto. Viitattu 02.03.2020. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01052&p_hakusana=nilkan%20nyrj%C3%A4hdys

Saarsalmi, O. 2008. Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Gummerus Kirjapaino Oy.

Sahi, T.; Castren, M.; Helistö, N. & Kämäräinen, L. 2011. Ensiapuopas. Porvoo: Bookwell Oy.

Salisbury, M. & Styles, M. 2012. Children's picturebooks. The art of visual storytelling. London: Laurence King Publishing Ltd.

Schwebel, D.; Summerlin, A.; Bounds, M. & Morrongiello, B. 2015. The Stamp-in Safety Program: A Behavioral Intervention to Reduce Behaviors that can lead to unintentional playground injury in a preschool setting. Journal of Pediatric Psychology.

Sääkslahti, A. 2015. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018. Tapaturmat puheeksi neuvolassa. Viitattu 19.01.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018101038071>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Ikääntyneiden tapaturmatilastot. Viitattu 02.04.2020. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/turvallisuuden-edistaminen/tapaturmien-ehkaisy/ikaantyneiden-tapaturmat/ikaantyneiden-tapaturmatilastot>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen. Viitattu 01.10.2019 http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

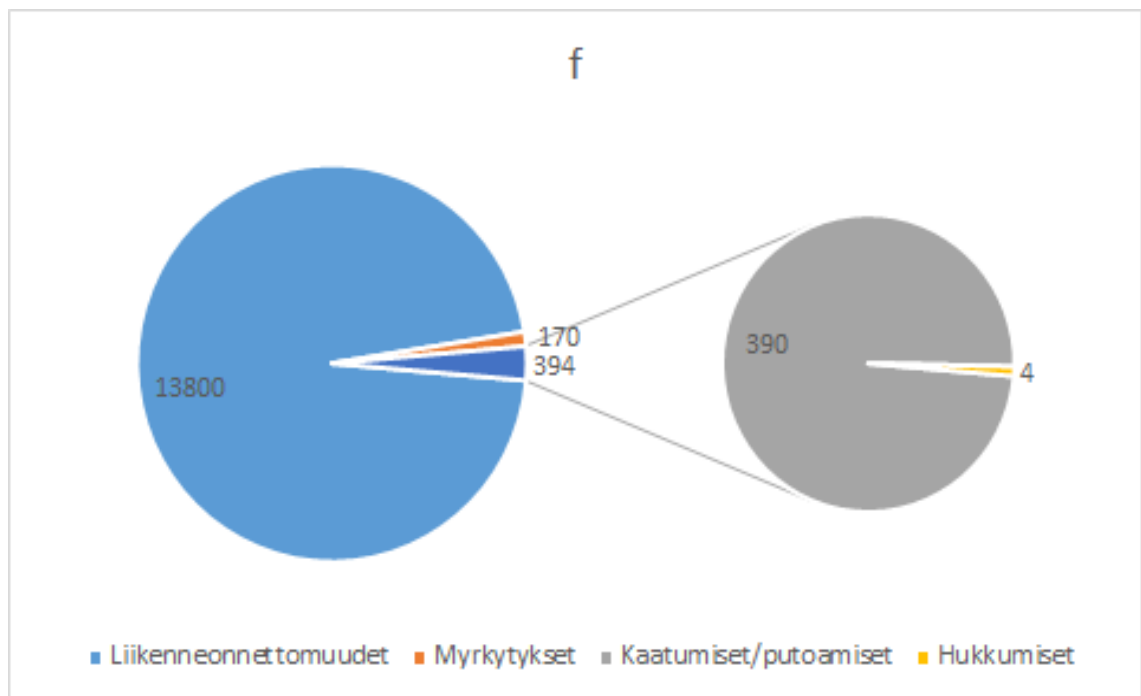
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE 2011. Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta. Viitattu 01.03.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3195-4>

Ylimartimo, S. 2012. Kuviteltua – kuvitettua: pohdintoja fantasian ja muun fiktion kuvittamisesta. Rovaniemi: Lapin Yliopistopaino.

Liitteet

Liite 1

Yleisimmät tapaturmat lapsilla 0-14 vuotiaat

Liite 2

LEO Lasten ensiapuopas- LEO AUTTAA YSTÄVIÄÄN

Lasten EnsiapuOpas Leo auttaa ystäviään

Kuvat: Johanna Kuusisto

- Äiti, voinko mennä Siirin luokse hyppimään trampoliinilla?
Leo kysyy äidiltään aamupalapöydässä.
- Sopii hyvin, äiti vastaa.
- Muistakaa olla varovaisia, äiti sanoo Leon perään.
- Joojoo äiti! Leo huutaa juostessaan jo laittamaan kenkiä jalkaan.

Leo juoksee kiireesti Siirin takapihalle, jossa Siiri jo odottaa trampoliinilla.

-”Hei!” huutaa Siiri. Kiipeä äkkiä tänne!

-Äiti on kyllä sanonut, ettei kaksi saa hyppiä samaan aikaan trampoliinilla, Leo vastaa, mutta kiipeää kuitenkin suojaverkon sisään trampoliinille.

Siirillä ja Leolla on hauskaa. He nauravat ja kiljahtelevat trampoliinilla pomppiessaan.

Pian Siiri kuitenkin horjahtaa hassusti ja kaatuu trampoliinille.

Hän alkaa itkeä. Leo kauhistuu ja kysyy mihin Siiriä sattuu.

-Nilkkaan, Siiri nyyhkyttää.

Leo riisuu Siirin kengän sekä sukan ja katsoo jalkaa. Se alkaa selvästi turvota.

-Se on varmasti nyrjähtänyt, sanoo Leo.

-Isi on opettanut mitä silloin pitää tehdä. Älä liiku, tulen pian takaisin.

Leo hakee sisältä pakastimesta jääpalapussin ja sideharson.

Palattuaan Siirin luokse hän kietoo sideharsoa Siirin nilkan ympärille,

laittaa jääpalapussin kipeään kohtaan ja

jatkaa sideharson kietomista niin, että jääpalapussi jää sideharson alle.

Tämän jälkeen hän menee etupihalle,

jossa lastenhoitaja leikkii Siirin pikkusiskon kanssa

ja kertoo hänelle mitä on tapahtunut.

Lastenhoitaja kehuu Leon toimintaa ja soittaa lääkärille.

Leo on saanut äidiltään luvan lähteä läheiseen leikkipuistoon.
Leikkipuistossa on myös Leon ystävä Ville.
Ville on keinumassa ja hän on ottanut todella lujat vauhdit.
Leo varoittaa Villeä, mutta Ville ei kuuntele.
Hetken kuluttua Villen ote lipsahtaa ja hän tipahtaa keinusta maahan.
Leo juoksee Villen luo ja näkee, että hänen nenästään vuotaa verta.

Leo käskee Villen niistää nenäliinaan, jonka
jälkeen hän puristaa lujasti Villeä nenänvarresta
samalla, kun hän taivuttaa Villen päätä alaspäin kohti rintaa.
Noin viidentoista minuutin kuluttua verenvuoto on lakannut.
Varovasti Leo puhdistaa Villen kasvoja nenäliinalla
ja auttaa Villen kotiin.

Villen äiti on ihmeissään, kuinka Leo osasi toimia noin reippaasti.
-Äiti on opettanut, Leo vastaa ylpeänä.
-Äiti neuvoi myös, että jos verenvuoto ei lakkaa
puristamalla nenänvartta
pitää laittaa kylmää joko otsalle tai niskaan ja soittaa lääkärille.
-Olet oikeassa. Onneksi Villen nenäverenvuoto loppui sinun avullasi,
Villen äiti vastaa.

Leo istuu keittiössä pöydän ääressä piirtämässä, kun äiti laittaa ruokaa.
Leo on juuri kertomassa jännittävästä aamupäivästään,
kun perunakattila lipsahtaa ja
kiehuvaa vettä loiskahtaa äidin kädelle.

- Ai kun on kuumaa, äiti kiljahtaa ja Leo juoksee katsomaan.
Äidin kädessä on iso punainen jälki.

- Laita käsi viileän veden alle, Leo ohjeistaa ja avaa vesihanan valmiiksi.
- Eihän vesi ole liian kylmää? Hän kysyy äidiltä.
- Jos se on liian kylmää, voi muut sormet paleltua, Leo sanoo.
- Ei Leo, vesi on juuri sopivan viileää. Äiti vastaa ja silittää pojan päätä.
- Nyt pidät kättä veden alla noin 20 minuuttia
ja katsotaan sitten helpottaako. Leo kertoo ylpeänä.

20 minuutin kuluttua Leo kysyy äidiltä onko viileä helpottanut.

- On hieman, mutta luulen että minun on hyvä,
käydä näyttämässä kättäni lääkärillä, äiti sanoo.
- Hyvä on, Leo vastaa.
- Voinko mennä siksi aikaa Roopen luo leikkimään?
- Sovitaan niin. Ilmoitan sinulle, kun olen palannut kotiin, äiti vastaa.

Leo ottaa pienen retkireppunsa mukaan ja lähtee Roopen talolle.

Leo koputtaa Roopen ovelle. Roopen äiti tulee avaamaan ja päästää Leon sisään.
Leo riisuu kengät ja laskee reppunsa eteiseen.
- Hei tule sisään, olemme juuri syömässä.
Leo menee ruokapöytään Roopen viereen.

Syötyään ruokansa Leo ja
Roope lähtevät pyörilemään rakentamalleen majalle.
Lapsilla on aikomus jatkaa majan rakentamista.
Roope ajaa edellä matalan ojan yli.
Hän kuitenkin horjahtaa ja kaatuu pyörällään suin päin maahan.
Leo tulee auttamaan ystävänsä ja nostaa pyörän pois Roopen jalan päältä.

-Voi eih! Jalastani vuotaa verta, Roope sanoo.
-Odota minulla on tarvikkeita mukana millä voidaan hoitaa haavaasi.
Leo kaivaa kassistaan vesipullon ja huuhtelee vedellä haavan.
Hän tarkistaa, ettei haavan ole jäänyt roskia ja laittaa päälle sideharsotaitoksia.
Leo painaa haavaa, kunnes verenvuoto on loppunut.
Leo kaivaa kassistaan vielä ison laastarin ja asettaa sen haavan päälle.
Lapset jatkavat matkaansa majalle.

Illalla Leo lähtee käymään vaarin luona. Vaari on ulkona haravoimassa pihaa.

-Hei vaari, Leo huutaa.

-Hei pikkuinen, vaari sanoo ja vilkuttaa Leolle.

Leo istuu pihakeinuun ja kertoo vaarille jännittävästä päivästä.

-Onpas sinulla ollut kiireinen päivä, vaari toteaa ja nauraa ihmeissään.

-Olet toiminut erinomaisesti. Vaari nojaa haravaan ja näyttää huonovointiselta.

-Onko kaikki hyvin? Leo kysyy.

Samassa vaari kaatuu maahan. Leo juoksee vaarin luokse ja

alkaa herätellä häntä ravistelemalla.

Vaari ei vastaa. Leo tarkistaa kämmenellään hengittääkö vaari,

onneksi vaarin henki kulkee.

Leo kääntää vaarin kylkiasentoon nostamalla vaarin takimmaisen jalan koukkuun.

Saman puolen käden hän siirtää vaarin rinnan päälle ja toisen käden yläviistoon, pään viereen.

Leo tarttuu vaaria hartiasta ja koukistetusta polvesta ja kääntää hänet itseensä päin.

Leo asettaa vaarin ylemmän käden posken alle ja

kääntää vaarin päätä varovasti hieman taaksepäin.

Päällimmäisen jalan hän asettaa tukemaan kylkiasentoa.

Seuraavaksi Leo ottaa vaarin puhelimen ja näppäilee siihen hätänumeron 112.

-Hätäkeskus, puhelimen toisesta päästä vastataan.

-Leo Tähtinen täällä. Vaari on tajuton.

-Selvä Leo, mistä sinä soitat? Hätäkeskuspäivystäjä kysyy.

-Mansikkakuja 3:sta, Leo vastaa.

-Osaatko tarkistaa hengittääkö vaarisi? Hätäkeskuspäivystäjä kysyy.

-Kyllä hengittää, tarkistin jo ja laitoin kylkiasentoon, Leo vastaa.

-Hienosti toimittu, ambulanssi on tulossa. Älä katkaise puhelua ennen kuin minä annan luvan.

Hätäkeskuspäivystäjä kyselee vielä joitain tietoja Leolta.

Jonkin ajan kuluttua Leo kuulee ambulanssiin tulevan.

-Ambulanssi on täällä, Leo sanoo puhelimeen.

-Hyvä juttu, mene nyt ensihoitajia vastaan ja ohjaa heidät perille, me voimme lopettaa puhelun.

-Hyvin toimittu Leo, hätäkeskuspäivystäjä sanoo ennen kuin sulkee puhelimen.

Ensihoitajat siirtävät vaarin paareille ja ambulanssiin.

-Vaarisi pääsee nyt sairaalaan, älä ole huolissasi, hoitaja sanoo Leolle.

Äiti on tullut hakemaan Leoa ja he lähtevät yhdessä kotiin.

Muuhemmin äiti tulee Leon sängyn viereen ja kertoo Leolle, ettei vaarilla ole hätää.

-Vaari on ollut liian kauan ulkona auringossa haravoimassa ja juonut liian vähän.

Nyt vaari saa sairaalassa lisää nesteitä ja pääsee sitten kotiin, äiti kertoo.

-Meidän pitää muistuttaa vaaria, että on tärkeää pitää hattua kesälläkin ja juoda tarpeeksi nesteitä. Muuten tulee nestehukka, Leo tietää.

-Olet oikeassa, äiti sanoo hymyillen.

-Sinulla on ollut tapahtuma rikas päivä, äiti jatkaa.

-Olen ihan väsynyt, Leo sanoo.

-Varmasti, olet toiminut todella hienosti, äiti kehuu.

-Kannattaa opetella ensiaputaitoja, Leo sanoo ja nukahtaa.

Turun ammattikorkeakoulu
Opinnäytetyö (AMK)
Sairaanhoitaja
Kevät 2020
Ojala Satu
Tirronen Liubov
Viertokangas Kati

